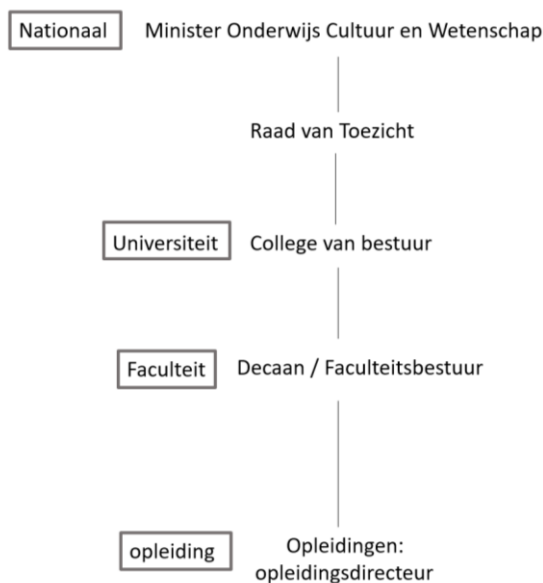

Wet- en regelgeving bestuursorganisatie medezeggenschap Hoger onderwijs.

Op deze pagina geven wij een overzicht van de grote lijnen van de opbouw en wet- en regelgeving van de bestuurs- en medezeggenschapsorganen van het hoger onderwijs. Dit overzicht is gebaseerd op de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). Deze wet is een kaderwet. In de wet worden kaders geschetst waardoor de universiteit invulling aan kan worden gegeven. Dit overzicht is niet compleet en heeft als doel om een eerste overzicht te krijgen van de medezeggenschap in het hoger onderwijs. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Hiervoor verwijzen wij naar Hoofdstuk 9 van de WHW.

1. Opbouw bestuurlijke organen hoger onderwijs

Figuur 1: De verschillende bestuurlijke organen van het hoger onderwijs.

Het hoogste bestuursorgaan van de universiteit is het college van bestuur. Zij beslissen onder andere over het strategisch plan van de universiteit, de verdeling van het onderwijsgeld over de verschillende faculteiten en faculteit-overschrijdende beslissingen zoals collegetijden. De leden van het college van bestuur worden benoemd (en ontslagen) door de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht is het toezichthoudende orgaan van de universiteit. De Raad van Toezicht wordt in principe benoemd door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of de stichting waartoe de universiteit behoort, bijvoorbeeld in het geval van de Radboud Universiteit de Stichting Katholieke Universiteit. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de algemene gang van zaken op de universiteit, zoals geldstromen en belangrijke beleidsbeslissingen. Daarbij moeten bepaalde besluiten langs de Raad van Toezicht voor instemming en heeft de Raad een adviserende functie.

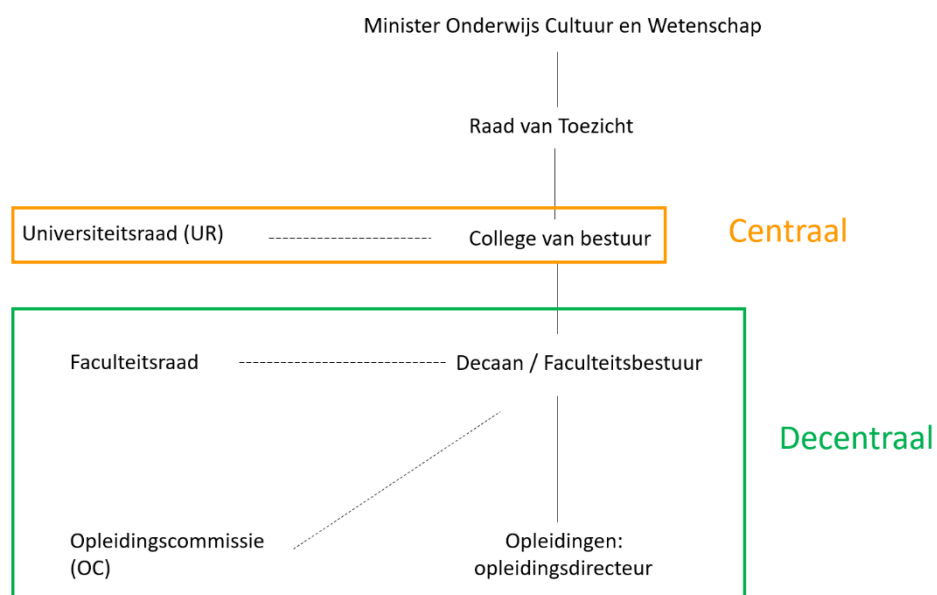
Op het niveau van de individuele faculteiten is het faculteitsbestuur of de decaan verantwoordelijk voor het beleid. Universiteiten kunnen zelf de keuze maken tussen een decaan of een faculteitsbestuur. Het faculteitsbestuur bestaat uit een decaan en een of meer andere leden. Het faculteitsbestuur of de decaan heeft veel invloed op de (in)richting van het onderwijs en onderzoek binnen de faculteit.

Opleidingsdirecteuren zijn verantwoordelijk voor de organisatie, inhoud en kwaliteit van het onderwijs van een specifieke opleiding. Belangrijke beslissingen gaan echter (mede) langs het faculteitsbestuur of de decaan.

2. Medezeggenschap

Medezeggenschap is:

- Horizontale verantwoording: gesprekspartner van het bestuur (van een deel) van de onderwijsinstelling. Zij kunnen invloed uitoefenen op het te voeren beleid, waarbij zij hun achterban vertegenwoordigen.
- Vertegenwoordiging van studenten aan de onderwijsinstelling
- In principe heeft ieder bestuur één raad waarmee deze om de tafel gaat
Dit geldt echter niet voor de decaan respectievelijk het faculteitsbestuur want zij hebben contact met zowel de faculteitsraad als de opleidingscommissie.
- Onderscheid in:
 - a) Centraal – Decentraal

Figuur 2: De medezeggenschap en het bestuur van het hoger onderwijs onderverdeeld in centraal en decentraal.

b) Ongedeeld – Gedeeld stelsel

- Ongedeeld: studenten en het personeel van de onderwijsinstelling (ondernemingsraad) zitten allen in één raad, namelijk de faculteitsraad, en beslissingen worden gemaakt door de raad als één geheel.
- Gedeeld: er is een studentenraad en een ondernemingsraad die over het algemeen gescheiden advies geven over zaken die voor hun achterban relevant zijn. Voor sommige besluiten, zoals bijvoorbeeld de begroting, zijn de facultaire studentenraad en de ondernemingsraad beiden verantwoordelijk.

Op decentraal niveau van de medische faculteit is meestal sprake van een gedeeld stelsel, ook als de rest van de onderwijsinstelling een ongedeeld stelsel heeft. Er is dan sprake van zowel een facultaire studentenraad als een ondernemingsraad. Binnen het gedeelde systeem hebben de

ondernemingsraad en facultaire studentenraad dezelfde rechten als de faculteitsraad in een ongedeeld systeem.

3. Rechten en plichten van de medezeggenschap.

3.1 Rechten

3.1.1 Instemmingsrecht

Bij bepaalde besluiten van het bestuur heeft de raad instemmingsrecht; voordat het bestuur het besluit kan doorvoeren moet de raad instemming geven. Wanneer er niet wordt ingestemd, zal de verandering niet worden doorgevoerd (vetorecht). Een negatief oordeel dient de raad te motiveren, waarbij de raad ook aangeeft wat aan het voorstel veranderd dient te worden om wel instemming te verkrijgen. Als niet tot een overeenkomst gekomen wordt dan kan het bestuur of de decaan een geschil starten (zie 3.8: recht om een geschil te voeren).

*Tabel 1: Overzicht van de onderwerpen waar de verschillende raden instemmingsrecht over hebben**

<i>Universiteitsraad</i>	<i>Faculteitsraad</i>	<i>Opleidingscommissie</i>
Hoofdlijnen van de begroting van de universiteit**	Hoofdlijnen van de begroting van de faculteit**	Delen Onderwijs- en Examenregeling
Instellingsplan	Delen Onderwijs- en Examenregeling	Eigen reglementen en samenstelling
Studentenstatuut	Faculteitsreglement	
Systeem van kwaliteitszorg		

* Dit overzicht bevat de belangrijkste zaken maar is niet compleet.

** Het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting is in 2014 toegevoegd, mede vanwege het wegvallen van de studiefinanciering en het ontstaan van de studievoorschotmiddelen.

3.1.2 Adviesrecht

Bij bepaalde zaken dient de raad, voorafgaand aan de definitieve besluitvorming in de gelegenheid te worden gesteld om een advies uit te brengen. Dit dient op een tijdstip te gebeuren dat het advies van de raad nog invloed kan hebben op het te nemen besluit. Het advies is echter niet bindend; het bestuur kan dit advies naast zich neerleggen. Wanneer het bestuur het advies niet opvolgt, is het wel verplicht een schriftelijke motivering af te leggen aan de raad. Daarbij heeft de raad, wanneer het advies (gedeeltelijk) niet wordt opgevolgd, de mogelijkheid om met het bestuur in gesprek te gaan. Ook heeft de raad vier weken bedenktijd om een geschil te starten, waarin het bestuur wacht met het doorvoeren van het besluit waar het advies betrekking op had. Vóór het indienen van het advies heeft de raad ook recht op overleg met het bestuur.

Tabel 2: Overzicht van de onderwerpen waar de verschillende raden adviesrecht over hebben

<i>Centraal</i>	<i>Decentraal</i>	<i>Opleidingscommissie</i>
Begroting, voornamelijk betreft de hoogte van het collegegeld en instellingscollegegeld	Als er sprake is van centrale rechten dan gelden deze ook decentraal, wanneer decentraal over dit onderwerp een besluit wordt genomen.	Onderdelen van de OER waar het geen instemmingsrecht op heeft
Profielen en aanstelling/ontslag leden College van Bestuur		Uitvoering van de OER

Beleid rond collegegeld, numerus fixus, selectiecriteria		
--	--	--

De termijn waarbinnen tot instemming of onthouding van instemming moet worden besloten en de termijnen waarbinnen advies dient te worden uitgebracht, zijn vastgelegd in het reglement van de universiteitsraad.

NB: De adviezen van de opleidingscommissie dienen ter kennisneming naar de faculteitsraad te worden gestuurd.

3.1.3 Initiatiefrecht

De raad heeft het recht om over alle kwesties met betrekking tot de universiteit/faculteit aan het bestuur of de decaan voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken. Het bestuur is verplicht om minstens eenmaal met de raad over dit voorstel in gesprek te gaan en binnen drie maanden, respectievelijk twee maanden in geval van een initiatief vanuit de opleidingscommissie, een schriftelijke reactie uit te brengen. Het is niet mogelijk om naar aanleiding van een initiatief een geschil te starten.

3.1.4 Hoorrecht

De raad wordt gehoord over de benoeming en het ontslag van belangrijke personen.

- De universiteitsraad neemt deel in de sollicitatiecommissie voor de Raad van Bestuur en draagt een lid aan voor de Raad van Toezicht.
- De facultaire raad wordt gehoord over de benoeming en het ontslag van de decaan
- Voor de opleidingscommissie is dit recht niet van toepassing.

3.1.5 Recht tot agendering

Alles wat de raad bij een overleg met het bestuur wil agenderen, mag op de agenda.

3.1.6 Informatierecht

De raad heeft recht op alle informatie die deze naar alle redelijkheid nodig heeft voor het uitoefenen van zijn taak.

3.1.7 Recht op overleg

Het medezeggenschapsorgaan heeft het recht om met het bestuur te vergaderen. Dit recht kan ook door alleen de studenten- of personeelsgeleding worden geoefend.

- de raad kan het bestuur tweemaal per jaar uitnodigen voor een overleg aan de hand van een door de raad opgestelde agenda
- bij uitoefenen instemmingsrecht
- bij uitoefenen adviesrecht
- bij uitoefenen initiatiefrecht

3.1.8 Recht om een geschil te voeren

Er is sprake van een geschil wanneer twee partijen een meningsverschil of conflict hebben. In eerste instantie zullen beide partijen om de tafel gaan en zoeken naar een oplossing of schikking. Wanneer beide partijen samen niet tot een oplossing komen, kan een van beide partijen (zowel het bestuur als de raad) dit melden bij het bestuur een niveau hoger dan het niveau waarop het geschil plaatsvindt.

- Faculteitsraad/opleidingscommissie/decaan → College van bestuur
- Universiteitsraad/College van Bestuur → Raad van Toezicht

In eerste instantie wordt wederom gezocht naar een schikking. Wanneer niet tot een schikking gekomen wordt, kan de landelijke geschillencommissie worden geraadpleegd.

(<https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/landelijke-commissie-voor-geschillen-medezeggenschap-hoger-onderwijs>). Ook hier wordt wederom in eerste instantie geprobeerd om tot een schikking te komen. Als er geen schikking mogelijk is, volgt een uitspraak van de landelijke geschillencommissie. De geschillencommissie kan uitspraak doen over instemmingsbevoegdheid, het recht op advisering en geschillen betreffende interpretatie van de wet. Ongeveer eens per jaar wordt er door de landelijke geschillencommissie een uitspraak gedaan.

3.1.9 Procesrecht

Het is mogelijk om het bestuur voor de rechter te dagen om het naleven van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) af te dwingen. Hierbij worden de kosten in principe door de universiteit betaald. Dit is uiteraard een laatste optie waarbij problemen en disfunctioneren eerst lokaal opgepakt dienen te worden.

3.1.10 Recht op voorziening en scholing

- Medezeggenschapsorganen hebben recht op budget voor ambtelijke, financiële en juridische ondersteuning
- Hebben recht op een budget voor scholing
- Hebben recht op compensatie in geld voor hun inspanningen

3.2 Plichten

De raad bevordert naar vermogen openheid, openbaarheid en onderling overleg in de universiteit.

4. Medezeggenschapsorganen en functies uitgelicht

4.1 Facultaire studentenraad

- Zijn door de bovenstaande wetten betrokken bij het beleid van de faculteit, diensten en voorzieningen.
- Zij vertegenwoordigen alle studenten aan de medische faculteit. Hier kunnen ook andere studies, zoals tandheelkunde, bewegingswetenschappen en biomedische wetenschappen onder vallen.

4.2 Assessor

- Maakt deel uit van het faculteitsbestuur om de opinie van studenten te laten klinken
- Heeft in het faculteitsbestuur een adviserende rol en heeft zelf geen instemmingsrecht
- In het bestuurs- en beheersreglement wordt bepaald hoe de assessor wordt aangewezen
- In principe vertegenwoordigt de assessor alle studenten op de faculteit, al hebben sommige medische faculteiten (UvA) meerdere assessoren met ieder een deelgebied (bachelor geneeskunde, master geneeskunde).

4.3 Opleidingscommissie

Sinds september 2017 is de opleidingscommissie een officieel medezeggenschapsorgaan. De taak van deze commissie is adviseren over het bevorderen en waarborgen van de kwaliteit van de opleiding.

De belangrijkste taken en rechten van de opleidingscommissie zijn:

- instemming op enkele onderdelen van de onderwijs- en examenregeling
- advisering over de onderdelen van de onderwijs- en examenregeling waar de opleidingscommissie geen instemmingsrecht op heeft
- advisering over de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling.
- bespreken van het visitatierapport

Wanneer de commissie adviezen geeft of voorstellen doet, zendt de commissie deze ter kennisneming aan de faculteitsraad.

4.4 Coraad

De coraad is niet opgenomen in de WHW en is geen officieel medezeggenschapsorgaan. Op veel faculteiten is er wel een coraad actief. De coraad is opgericht door en voor masterstudenten geneeskunde. Zij organiseren workshops en activiteiten. Verder is de coraad op de meeste faculteiten ook verantwoordelijk voor het inventariseren en afhandelen van problemen en hiaten in het onderwijs en bij de coschappen. De coraad kan zich niet beroepen op de eerder benoemde rechten. Wel kunnen zij samenwerkingen met bijvoorbeeld de facultaire studentenraad of opleidingscommissie.

Geschreven in augustus 2019. Voor het laatst gewijzigd op 02-01-2020.